

2. számú melléklet

Az értéktárba felvételre javasolt dokumentumok eredeti latin szövegeinek
átiratai és azok magyar fordításai

a.)

**Beiktatási parancslevél I. Lipót királytól egész Szajol birtokra vonatkozóan, a
Garamszentbenedeki Konventnek címezve, Fejér Mihály, Török András,
Trombitás Mátyás és Hegedüs Demeter részére¹
Bécs, 1669. április 1.**

[Nos] Leopoldus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniaeque etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, comes Habsburgi, Tyrolis et Goritiae etc. Fidelibus nostris honorabilibus Conventui Ecclesiae Sancti Benedicti de juxta Gron, salutem et gratiam. Quum nos illis perennalibus, dationi, donationi, cessionique, nec non juris, ac dominii proprietatis translationi, et derivationi, quas fidelis noster egregius Georgius Bory de Borfő oneribus primum, et quibuslibet gravaminibus universorum filiorum, et filiarum natorum, et nascendorum, item fratrum, sororum, amicorum, proximorum consanguineorum, et affinium suorum, quos videlicet praesens tangeret, et concerneret, seu tangere, et concernere posset negotium, quomodolibet in futurum per omnia in se assumptis, et levatis, una cum aliis condonatoriis suis, utpote Andrea Dióssy, Nicolao Vukovich, et Paulo Mednyánszky, non ita pridem transactis temporibus, signanter in anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo quinto, die decima mensis Augusti transacto praeterita: de, et super totali, et integra curiali possessione Sajol nuncupata, inque comitatu Exteriori Szolnok existenti habito cum universis suis appertimentiis vigore certarum quorundam literarum donationalium palatinalium suo modo confectarum, nec non aliarum etiam pariter literarum fidelium nostrorum honorabilis Conventus praetactae Ecclesiae Sancti Benedicti de juxta Gron fassionalium, cessionalium, superinde emanatarum, certis ex respectibus, rationalibusque de causis, ac modis, et conditionibus in iisdem literis, fassionalibus, cessionalibus, desuper clarius denotatis et expressis fidelibus nostris egregiis Michaeli Fejér, Mathiae Trombitás, Andreae Teöreök, Demetrio Hegedüs, et caeteris inhabitatoribus dictae possessionis Sajol, ipsorumque haeredibus, et posteritatibus utriusque sexus universis, jure perpetuo, et irrevocabiliter fecisse dignoscuntur, nostrum regium consensum, benevolum partier et assensum praebuerimus. Et nihilominus cum ad nonnullorum fidelium nostrorum humillimam supplicationem nostrae propterea factum Majestati, tum vero attentis, et consideratis fidelitate, et fidelibus servitiis praememoratorum Michaelis Fejér, Mathiae Trombitás, Andreae Teöreök, Demetrii Hegedüs, et caeterorum inhabitatorum, praedictae possessionis Sajol, quae ipsi sacrae primum dicti regni nostri Hungariae coronae, et deinde Majestati nostrae pro locorum, et temporum diversitate fideliter exhibuerunt, et impenderunt, se seque imposterum quoque pari fidelitate exhibituros, et impensuros pollicentur. Totum et omne jus nostrum regium si quod in praetacta possessione Sajol vocata, ac in praeallegato comitatu Exteriori Szolnok existente, et habita etiam aliter qualitercumque haberemus, aut eadem nostram ex quibuscumque causis, viis, modis, et rationibus concerneret Majestatem simul cum cunctis suis utilitatibus, et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus, cultis et, incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, sylvis, nemoribus, montibus, vallibus, collibus, vineis, vinearumque promonthoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis,

¹ Az átirat forrása: Magyar Nemzeti Levéltár Heves Megyei Levéltára IV-1/b/268 No. 800 (1808). További feltalálási hely: Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára O20, No. 99. (1794); MNL OL O18 Processus tabulares, No. 2818. (1746); Hegedüs-levéltár E, 16–20. p. (1717) – a Hegedüs család tulajdonában. Az itt közölt átiratot és a fordítást Hegedüs László pápai káplán, protonotárius, kanonok készítete, kb. 1995-ben. A lektorálást a Magyar Országos Levéltár szakértő munkatársa végezte, ugyancsak kb. 1995-ben. A fordítást a Hegedüs-levéltár 1893-ban készült, igencsak szabados fordítását is felhasználva Hegedüs K. Ferenc javította.

pisciumve clausuris, et aquarum decursibus, molendinis, et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet rerum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis, et antiquis limitibus existentibus, ad eandemque curialem possessionem de jure, et ab antiquo spectante, et pertinere debenti memoribus Michaeli Fejér, Mathiae Trombitás, Andreae Teöreök, Demetrio Hegedeös, et caeteris inhabitatoribus, saepefatae possessionis Sajol ipsorumque haeredibus, et posteritatibus, utriusque sexus universis, vigore aliarum literarum nostrarum consensus, ac juris nostri regii donationalium superinde emanatarum, jure perpetuo, et irrevocabiliter dederimus, donaverimus, et contulerimus, velimusque eosdem in dominium ejusdem, dictique juris nostri regii in eadem habiti, per nostrum, et vestrum homines, legitime facere introduci. Super quo fidelitati vestrae harum serie committimus, et mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem, vestro pro testimonio fide dignum, quo praesente fidelis noster egregius vel nobilis Georgius aut Stephanus Bezek, seu Gregorius Dulo, sive Michael Tassy, nam Franciscus Mocháry, neve Paulus Kováts, si Georgius Gerhárd, nisi Michael Liberchey, uti Caspar Baloghi, siquidem Joannes Cando, prout alter Joannes Kaydi, nec non Michael Földváry, et Andreas Oroszleány, aliisque absentibus homo noster regius per nos ad id specialiter transmissus, ad facies praescriptae possessionis Sajol in praerepetito comitatu Exteriori Szolnok existentis habiti (si et in quantum id ob metum et tyrannidem Turcarum commode fieri poterit, alioquin ad locum aliquem tutiorem et bonis iisdem viciniorem) vicinis et commetaneis ejusdem universis inibi legitime convocatis, et praesentibus accedendo introducat praefatos Michaelem Fejér, Mathiam Trombitás, Andream Teörök, Demetrium Hegedös, et caeteros inhabitatores praenotatae possessionis Sajol in dominum ejusdem, dictique juris nostri regii in eadem habiti statuatque eandem, et illud idem eisdem ipsorumque haeredibus, et posteritatibus utriusque sexus universis praemissi consensus, et juris nostri regii titulis ipsis incumbentibus, simul cum cunctis suis utilitatibus, et pertinentiis quibuslibet, perpetuo possidendas, si non fuerit contradictum; contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem idem testimonium vestrum, contra annotatos Michaelem Fejér, Mathiam Trombitás, Andream Török, Demetrium Hegedös, et caeteros inhabitatores saepe dictae possessionis Sajol, in curiam nostram regiam, nostram scilicet personalem in praesentiam, ad terminum competentem, rationem contradictionis suae reddituros efficacem. Et post haec super hujusmodi introductionis, et statutionis serie, simul cum contradictorum, et evocatorum si qui fuerint vicinorumque, et commetaneorum, qui praemissae statutioni intererunt nominibus terminoque assignato, ut fuerit expediens, nobis suo modo, et ordine fideliter rescribatis. Secus non facturi. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die prima mensis Aprilis, anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo nono. (locus sigilli)

Az irat magyar nyelvű fordítása:

Mi, Lipót, Isten kegyelméből a rómaiak mindig felséges választott császára, Németország, Magyarország, Csehország, Dalmácia, Horvátország és Szlavónia stb. királya, valamint Ausztria főhercege, Burgundia, Brabant, Stájerország, Karintia és Krajna hercege, Morvaország őrgrófja, Habsburg, Tírol és Görz grófja stb. tiszteletre méltó híveinknek, a Garamszentbenedeki Egyház Konventjének üdvöt és kegyelmet. A birtok örökös jogainak átadását, adományozását és engedményezését, nem különben az uradalom birtokjogainak átvételét és származtatását, amelyekkel kapcsolatos nehézségek korábban borfői Bory Györgyöt, kedvelt hívünket és minden megszületett vagy megszületendő fiát és leányát illették – atyafiai, nővérei, barátai, utódai, rokonai és a sógorságában lévők sérelmei által –, amelyek akiket tudniillik jelenleg is érintenek, érnek, vagy bármi módon a jövőben is érinthetnek és érinteni fognak, más társtulajdonosaikkal együtt, vagyis Dióssy Andrással, Vukovich Miklóssal és Mednyánszky Pállal, nem éppen ezelőtt az elmúlt időkben, jelesen 1665. augusztus 10-

én, a Külső-Szolnok vármegyében fekvő és bírt Szajol egész, teljes kuriális birtokról és annak összes tartozékáról, némely nádori adománylevél erejével, és nem különben más egyéb, a kedvelt híveink Garamszentbenedeki Egyházának Konventjében tett bevalló és engedménylevele által, amely a beleegyezésről, az okokról, módokról és feltételekről világosan megismertet, híveinknek Fejér Mihálynak, Trombitás Mátyásnak, Török Andrásnak, Hegedüs Demeternek és a mondott Szajol birtok többi lakóinak, azok örökösének és összes, mindkét nembeli utódainak, örök jogon és visszavonhatatlanul méltóztattuk királyi beleegyezésünkkel és hasonlóan jóakarató egyetértésünkkel nyújtani; és nem csak kedvelt híveinknek a mi felségünknel tett alázatos kérésére, hanem figyelembe véve és gondolva a fent nevezett Fejér Mihály, Trombitás Mátyás, Török András, Hegedüs Demeter és Szajol birtok többi lakóinak hűségére és hűséges szolgálataira, amelyeket ők az előbb mondott Magyar Királyságunk koronájának, és azonkívül felségünknek különböző helyeken és időkben hűségesen nyújtottak és tanúsítottak, és amelyeket – ahogyan ígérték – a jövőben is hasonló hűséggel be fognak mutatni és tanúsítani fognak. A teljes és összes királyi jogunkat, amit a fent mondott Külső-Szolnok vármegyében, az említett Szajol birtokon felségünk birtokolt, vagy felségünkhöz bármilyen okból, módon tartozott, annak összes, bármilyen tartozékaival, tudniillik megművelt és műveletlen szántóföldekkel, legelőkkel, mezőkkel, erdőkkel, dombokkal, völgyekkel, halmokkal, szőlőkkel, vizekkel, folyókkal, halastavakkal, halászóhelyekkel, haltartóhelyekkel, malommal és ugyanazon helyekkel általában, vagy bárhol létező dolgoknak és tartozékoknak bármi néven nevezett összességével, amelyek a birtok jó határjelei és régi határai között fekszenek, és amelyek ugyanezen kuriális birtokhoz jogosan és régi módon tartozni illetnek, említett Fejér Mihálynak, Trombitás Mátyásnak, Török Andrásnak, Hegedüs Demeternek és az említett Szajol birtok lakóinak és az ő örökösöknek és mindkét nembeli utódaiknak, a mi egyetértő levelünk tartalma által és a mi királyi adományozó jogunknál fogva, örök jogon és visszavonhatatlanul adjuk, adományozzuk és átadjuk, és akarjuk őket ugyanabba a javadalomba, az említett királyi jogunknál fogva, az ugyanott lakókkal együtt, a mi és a ti embereitek által törvényesen bevezettetni. Ezért hűségteknek erősen elrendeljük és megparancsoljuk, hogy tanúságtételekre méltó embereteket küldjétek ki, hogy vitélő híveink Bezek György vagy István vagy Dúló Gergely vagy Tassy Mihály, Mocháry Ferenc, Kováts Pál, Gerhard György, Liberchey Mihály, miként Balogh Gáspár és Cándó János, másik János, Kajdi, nemkülönben Földváry Mihály és Oroszleány András és másoknak jelenlétében, az általunk kifejezetten kiküldött királyi emberünkkel, az előbb említett Külső-Szolnok vármegyében fekvő, fent említett Szajol birtok színén – amennyiben a törökök zsarnokságától és kegyetlenségétől való félelem ellenére azt kényelmesen megtehetik, ha nem akkor más biztos, azon birtokhoz közel eső helyen –, és azon birtok összes szomszédosait és határosait ugyanoda törvényesen hívjátok össze, és a fent mondott Szajol birtok jogaiba az említett Fejér Mihályt, Trombitás Mátyást, Török Andrást, Hegedüs Demtert és a többi ott lakót a mondott királyi jogunk által, amit ott bírtunk, iktassátok be és általuk az ő örökösüket és mindkét nembeli összes utódaikat – királyi jogunkra és beleegyezésünkre támaszkodva – összes haszonvételeivel és bármilyen tartozékaival, örökös birtoklásra, ha nem lesz ellentmondás. Az ellentmondókat, ha lennének, idézzék a nevezett Fejér Mihály, Trombitás Mátyás, Török András, Hegedüs Demeter és a gyakran emlegetett Szajol birtok többi lakói ellen a ti tanúságtételekkel a mi királyi kúriánkba, mégpedig a mi személyes jelenlétünkhöz megfelelő határnapra. Az ellentmondás hathatós okáról, amely ezen bevezetés és beiktatás után történt, és az ellentmondókról és beidézettekről – ha azok lesznek –, valamint a szomszédosokról és határosokról, akik a fent mondott iktatáson közbeszóltak, továbbá az általuk indítványozott jelzett határnapról hűségesen, a szokott módon és rendben számoljatok be. Máshogyan ne cselekedjétek! Kelt, a mi ausztriai Bécs városunkban, az Úr 1669. esztendejének, április havának, első napján. (pecsét helye)

b.)

**Címeres nemeslevél Hegedüs Gergely valamint testvérei, Péter, István, János
és Mihály, valamint fiaik, János, Antal és Mátyás részére²
Bécs, 1701. június 30.³**

Nos Leopoldus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae, Ramae, Serviae, Gallitiae, Lodomeriae, Cumaniae, Bulgariaeque etc. rex, archi dux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, dux Luxemburgae, ac superioris et inferioris Sylesiae, Wirttembergae, et Thekae, princeps Sveviae, comes Haubspurgi, Tyrolis, Ferreti, Kiburgi, et Goritiae, landgravius Alsatiae, marchio Sancti Romani Imperii supra Anasum, Burgoniae, ac superioris et inferioris Lusatiae, dominus marchiae Sclavoniae, portus Naonis et Salinarum etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis. Quod nos cum ad nonnullorum fidelium nostrorum humillimam supplicationem nostrae propterea factam Majestati, tum vero attentis et consideratis fidelitate fidelibusque fidelis nostri servitiis Gregorii Hegedeös quae ipse sacrae primum regni nostri Hungariae coronae, et deinde Majestati nostrae, pro locorum et temporum varietate atque occasionum exigentia fideliter exhibuit, et impendit, ac imposterum quoque se se pari fidelitatis constantia exhibiturum et impensurum pollicetur. Cum igitur ob id tum vero ex gratia et munificentia nostra regia, qua quosque fideles de patria augustaeque domo nostra Austriaca benemeritos virtutisque colenda studiosos praedecessorum nostrorum divorum condam Hungariae Regum exemplo prosequi, iisque certa virtutum suarum monumenta, quae ad majora quaeque praestanda eos incitare possint, decernere consuevimus. Eundem itaque Gregorium Hegedös ac per eum Petrum, Stephanum, Joannem, ac Michaelem similiter Hegedöss, fratres suos, necnon Joannem, Antonium et Matthiam filios eorundem e statu et conditione plebaea, in qua hactenus perstitisse dicuntur, de regiae nostrae potestatis plenitudine et gratia speciali eximentes in coetum et numerum verorum, et indubitatorum dicti Regni nostri Hungariae, partiumque eidem annexarum nobilium duximus annumerandum, cooptandos et adscribendos. Annuentes et ex certa nostra scientia, animoque deliberato concedentes, ut ipsi amodo imposterum futuris perpetuisque semper temporibus omnibus illis gratiis, honoribus praerogativis, et immunitatibus, quibus caeteri veri antiqui, et indubitati dicti Regni nostri Hungariae partiumque eidem annexarum nobiles de jure vel antiqua consuetudine usi sunt et gavis, utunturque et gaudent, uti frui et gaudere possint, ac valeant haeredesque et posteritates eorundem utriusque sexus universi valeant atque possint. In cujus quidem nostrae erga ipsos exhibitae gratiae et clementiae ac liberalitatis testimonium, veraeque et indubitatae nobilitatis signum haec arma, seu nobilitatis insignia: Scutum videlicet militare erectum caelestini coloris fundum illius aurea corona interoccupante super qua vir cataphractura indutus manuum una Austriacum, altera vero Hungariae insigne tenere, capiteque casside ferreo tecto genuum tenus erecte stare cernitur scuto demum incumbentem galeam militarem craticulatam sive apertam regio diademate alterum virum cataphractatum inferiori per omnia similem vola, utraque lunam stringentem et

² A Hegedüs család birtokában lévő eredeti oklevélről készült átirat elkészítését Darvas Mátyás végezte, csakúgy mint az 1995 körül az Országos Levéltár szakértő munkatársa által készített magyar fordítás ellenőrzését. Az oklevél szövegéről több átirat is fennmarad a régebbi időkből: Magyar Nemzeti Levéltár Heves Megyei Levéltára XII-1/33 No. 50. 147–154. p. (1717); MNL HML IV-1/b/268 No. 800 (1808); MNL HML IV-1/b/582 No. 811 (1846).

³ A címeres nemeslevél kiállításának dátuma megegyezik a hozzá tartozó címerkerő folyamodványra rávezetett királyi engedély dátumával.

rumpentem, medio tenusque erecte subsistentem proferente ornatam. A summitate vero seu cono galeae laciniis sive lemniscis, hinc flavis et caeruleis, illie vero candidis et rubris in scuti extremitates placide se se diffundentibus illudque ipsum decenter ac venuste exornantibus. Quemadmodum haec omnia in principio seu capite praesentium literarum nostrae pictoris edocta manu propriisque et genuinis suis coloribus illustrata, lucidius ob oculos intuentium posita esse conspicerentur. Eidem Gregorio Hegedeós, ac per eum praespecificatis fratribus suis, ipsorumque filiis, haeredibus item et posteritatibus utriusque sexus universis danda duximus et conferenda. Decernentes et ex certa nostra scientia animoque deliberato concedentes, ut ipsi a modo imposterum futuris perpetuisque semper temporibus eadem arma seu nobilitatis insignia, more aliorum verorum antiquorum, et indubitatorum praefati Regni nostri Hungariae partiumque eidem annexarum [nobilium], sub iisdem iuribus praerogativis, et immunitatibus, quibus caeteri veri antiqui et indubitati dicti Regni nostri Hungariae partiumque eidem annexarum nobiles hactenus natura, vel antiqua consuetudine usi sunt et gavisii utunturque et gaudent ubique in praeliis certaminibus, pugnis hastiludiis, torneamentis, duellis, monomachiis, ac aliis quibusvis exercitiis militaribus et nobilitatibus necnon sigillis, velis, cortinis, aulaeis, annulis, vexillis, clypeis, tentoriis, domibus et sepulchris, generaliter autem in quarumlibet rerum et expeditionum generibus sub merae, verae syncerae et indubitatae nobilitatis titulo, quo eos ab omnibus cujuscumque status gradus, conditionis, honoris, dignitatis et praeeminentiae hominibus insignitos, et ornatos dici nominari haberi et reputari volumus, mandamusque ferre et gestare, illisque in aevum uti, frui et gaudere possint, ac valeant, haeredesque et posteritates eorundem utriusque sexus universi valeant atque possint. Imo damus et conferimus praesentium per vigorem. In cujus Rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras privilegiales duplicis sigilli nostri quo ut Rex Hungariae utimur impendentis munimine roboratas supranominato Gregorio Hegedeós praefatisque fratribus suis, eorundemque filiis ac haeredibus utriusque sexus universis jam modo praevio natis et imposterum Dei beneficio nascituris dandas duximus et concedendas. Datum per manus fidelis nostri, nobis syncere et intime dilecti reverendissimi in Christo patris domini Leopoldi Sanctae Romanae Ecclesiae tituli Sancti Hieronymi Illyricorum praesbyteri cardinalis a Kollonich archiepiscopi Strigoniensis, locique et comitatus ejusdem supremi ac perpetui comitis, primatis Hungariae, legati nati, summi et secretarii cancellarii, ordinis Sancti Joannis Hyerosolimitani prioris et commendatoris Egrae ac Mailbergae, consiliariique nostri actualis intimi in civitate nostra Vienna Austriae die trigesima mensis Junii anno Domini millesimo septingentesimo primo. Regnorum nostrorum Romani quadragesimo quarto, Hungariae, et reliquorum quadragesimo septimo, Bohemiae vero anno quadragesimo sexto. Reverendissimis et venerabilibus in Christo patribus dominis: antelato Leopoldo cardinale a Kollonich metropolitanae Strigoniensis, et fratre Paulo Szecheny Colocensis et Bachiensis ecclesiarum canonice unitarum archiepiscopis, Stephano Telekessy Agriensis, altero Stephano Zelisevich Zagrabiensis, Ladislao Matyasovszky Nitriensis, illustre Christiano Augusto duce Saxoniae Jauriensis, fratre Augustino Benkovich Varadiensis, Andrea Illyes Transylvaniensis, dicto fratre Paulo Szécseny administratore Weszprimiensis, Michaele Dvornikovich Vaciensis, Stephano Dolny electo Csanadiensis, Matthia Radonay 5. ecclesiensis, Francisco Jány Sirmiensis, Godeffrido Kapaun electo Samandriensis, Andrea Matusek electo Scopiensis, Paulo Balassa electo Rosonensis, Ferdinando Rummel Tininiensis, fratre Nicolao Plumbaeo Bosnensis ecclesiarum episcopis ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Item illustri, spectabilibus ac magnificis Paulo Eszterhas de Galanta Sancti Romani Imperii principe aurei velleris equite dicti Regni nostri Hungariae palatino. Comite Adamo de Battyán perpetuo in Nemeth Ujvar iudice curiae nostrae regiae, et antelatorum Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniaeque regnorum nostrarum Banatus administratore. Comite Georgio Erdödy, de Monyorokerek tavernicorum. Sede

baronatus agazonum vacante. Comite Christophoro Erdödy de dicta Monyorokerek dapiferorum. Comite Marco Czobor de Czoborszentmihaly janitorum. Comite Nicolao Pálffy seniore ab Erdeöd cubiculariorum. Comite Francisco de Battyán ab antelata Németh Ujvár pincernarum. Comite Michaelae Eszterházy de praememorata Galantha curiae, nostrorum regalium per Hungariam magistris, ac comite Nicolao Pálffy antelata a dicta Erdöd comite Poseniensi, caeterisque quam plurimis toties memorati Regni nostri Hungariae comitatus tenentibus et honores. Leopoldus manu propria [*Az oklevél alján, a hajítás alatt.*] Leopoldus Kollonich cardinalis archiepiscopus Strigoniensis, Franciscus Somogyi manu propria.

[*Az oklevél alján, a hajítás jobb oldalán kihirdetési záradék.*]

Anno domini millesimo septingentesimo secundo feria quarta proxima post dominicam Septuagesimae, die nimirum decima quinta mensis Februarii sub congregatione generali inelytorum comitatum Heves, et Exterioris Szolnok unitorum in episcopali civitate Agriensi celebrata, praesentes benigne alte titulatae suae Majestatis sacratissimae personis intronotatis clementer elargitae privilegio-armales literae lectae sunt, et nemine quidquam in contrarium opponente publicatae per me Gregorium Berenyi juratum prolibatae inelytae universitatis notarium.

[*A bal felső sarokban festett címerkép; függőpecsét hiányzik.*]

Az irat magyar nyelvű fordítása:

Mi, Lipót, Isten kegyelméből a rómaiak mindig felséges választott császára és Németország, Magyarország, Csehország, Dalmácia, Horvátország, Szlavónia, Ráma, Szerbia, Galícia, Lodoméria, Kunország és Bulgária stb. királya, Ausztria főhercege, Burgundia, Brabant, Stájerország, Karintia és Krajna hercege, Morvaország őrgrófja, Luxemburg, Felső- és Alsó-Szilézia, Würtemberg és Theka hercege, Svárország fejedelme, Habsburg, Tirol, Ferretum, Kiburg és Görz grófja, Alsatia ura, a Szent Római Birodalom Ennsen túli részei, Burgovia és Felső- és Alsó-Lusatia őrgrófja, a szlavón őrgrófság, Naon kikötő és Szalina ura stb., emlékezetül adjuk, jelen oklevél tartalma által tudatván mindenkivel akit illet, hogy mind jó néhány hívünknek ebben az ügyben felségünkhöz intézett alázatos kérésére, mind pedig, minthogy észrevettük és megfontoltuk hívünknek, Hegedeős Gergelynek hűségét és azon hű szolgálatait, amelyeket elsősorban Magyarországunk Szent Koronája, azonkívül felségünk iránt különféle helyeken és időpontokban, – úgy, ahogy a szükség kívánta – kimutatott és megtett, és amelyeket – amint ígéri – a jövőben is hasonlóan buzgó hűséggel fog megtenni, ezért tehát, valamint királyi kegyünkből és bőkezűségünkből, amivel a hazáért és dicső ausztriai házunkért érdemdús, és az erény gyakorlásában buzgó híveit áldott elődeinknek, Magyarország egykori királyainak példájára meg szoktuk jutalmazni, és erényeiknek szilárd emléket szoktunk állítani, ami még nagyobb állhatatosságra indíthatja őket, őt, vagyis Hegedeős Gergelyt és általa fivéreit, hasonlóképpen Hegedeős Pétert, Istvánt, Jánost és Mihályt, valamint fiaikat, Jánost, Antalt és Mátyást a közrendű helyzetből és állapotból, amelyben eleddig – mint mondják – voltak, királyi hatalmunk teljessége és különös kegyünk által kiemelvén, mondott Magyarországunk és az ahhoz kapcsolt Részek valódi és kétségtelen nemeseinek közösségébe és sorába számláltatjuk, foglaltatjuk és jegyeztetjük, engedélyezvén, és biztos tudomásunk alapján határozott lélekkel megengedvén, hogy mostantól fogva a jövőben mindörökkön éljenek mindazon kegyekkel, tisztségekkel, előjogokkal és kiváltságokkal, amelyekkel mondott Magyarországunk és az ahhoz kapcsolt Részek valódi, régi és kétségtelen nemesei jog vagy régi szokás szerint élnek, és örvendjenek mindazon dolgoknak, amelyeknek azok örvendenek, és élhessenek

azokkal, használhassák azokat és örvendhessenek azoknak, és mindkét nembeli összes örököseik is tegyék és tehessék meg mindezt. Ezen irántuk tanúsított kegyünk, kegyelmünk és bőkezűségünk bizonyosságául, és a valódi és kétségtelen nemesség jeléül ezt a címert vagy nemesi díszjelet: mégpedig egy kék színű, álló katonai pajzsot, amelynek talpát arany korona foglalja el, amelyen egy páncélzatba öltözött, egyik kezében Ausztria, másikban pedig Magyarország címerét tartó és fején vassisakot viselő, egyenesen álló férfi látszik térdig, a pajzson pedig egy rostélyos vagy nyitott, koronás katonai sisak fekszik, amelyet egy, az alsóhoz mindenben hasonló, páncélos, mindkét markával holdat szorító és törő, derékig látszó, egyenesen álló férfialak díszít, a sisak csúcsáról vagy ormáról pedig az innenső oldalon aransárga és kék, a túlsón pedig ezüstfém és vörös foszlányok vagy foszladékok omlanak le, lágyan a pajzsot körülvéve, és azt magát csinosan és finoman ékesítve, úgy amiként mindez jelen oklevelünk élén vagy elején a festő tanult keze által a maga eredeti színeiben, és a szemlélők számára világosabban ábrázolva látható, ugyanazon Hegedeős Gergelynek és általa fentjelzett fivéreinek és fiaiknak, valamint örököseiknek és mindkét nembeli összes utódaiknak adattuk és adományoztattuk, sőt adjuk és adományozzuk jelen oklevél ereje által. Engedélyezvén és biztos tudomásunk alapján és határozott lélekkel megengedvén, hogy mostantól fogva a jövőben mindörökkön, fentmondott Magyarországnak és az ahhoz kapcsolt Részek más valódi, régi és kétségtelen nemeseinek szokása szerint használják ezt a címert vagy nemesi díszjelet, és örvendjenek ennek ugyanazon jogok, előjogok és kiváltságok alapján, amelyek alapján mondott Magyarországnak és az ahhoz kapcsolt Részek valódi, régi és kétségtelen nemesei jelenleg is természetből fogva, vagy régi szokás szerint címert használnak és címernek örvendnek, és bárhol, harcokban, viadalokban, hadjáratokban, küzdelmekben, lovagi tornákon, párbajokban és párviadalokban és bármely hadi vagy nemesi esemény alkalmával, valamint pecséteken, függönyökön, kárpitokon, gyűrűkön, zászlókon, pajzsokon, sátrakon, házakon, sírboltokon és általában bármely helyen és alkalommal a valódi szilárd és kétségtelen nemesség címén – amiként amint óhajtuk és akarjuk, hogy minden, bármely helyzetű, állású, állapotú, című, rangú és méltóságú ember hívja, nevezze, tekintse és tisztelje őket – hordják, viseljék és minden időben használják és használhassák azt, éljenek és élhessenek azzal, örvendjenek és örvendhessenek annak, és örököseik és mindkét nembeli összes utódaik is tegyék és tehessék meg ezt. Amely dolog emlékezetére és örökös szilárdsága végett jelen, Magyarország királyaként használt kettős pecsétünk ráfüggesztésének ereje által megerősített örökérvényű oklevelünket adattuk és adományoztattuk a fent nevezett Hegedeős Gergelynek és fentmondott fivéreinek és az ő fiaiknak, valamint a már megszületett és a jövőben Isten áldásával születendő mindkét nembeli összes örökösüknek. Kelt különösképpen és bensőségesen kedvelt hívünk, a Krisztusban tisztelendő atya, Kollonich Lipót, a Római Szent Egyház Szent Jeromos illír püspökről címzett bíborosa, esztergomi érsek úr, ugyanazon hely és megye fő- és örökös ispánja, Magyarország primása, az apostoli szék követe, fő- és titkos kancellár, a jeruzsálemi Szent János lovagok rendjének perjele és egrai és mailbergi rendfőnöke, valóságos belső tanácsosunk keze által Bécs városunkban, Ausztriában, június hónap 30. napján, az Úr 1701., római királyságunk 44., magyar és többi királyságunk 47., cseh királyságunknak pedig 46. évében, amikor a Krisztusban főtisztelendő és tisztelendő atyák, a fentemlített Kollonich Lipót bíboros mint az esztergomi, Szécsényi Pál testvér pedig mint a kánonjogilag egyesített kalocsa-bácsi főegyházmegye érseke, Telekessy István mint egrai, egy másik István, Zelisevich mint zágrábi, Matyasovszky László mint nyitrai, a fenséges Keresztély Augusztusz szász herceg mint győri, Benkovich Ágoston mint váradi, Illyés András mint erdélyi, a mondott Szécsényi Pál testvér mint veszprémi, Dvornikovich Mihály mint váci, Dolny István mint választott csanádi, Radonay Mátyás mint pécsi, Jány Ferenc mint szerémi, Kapaun Godofrid mint választott szamandriai, Matusek András mint választott szkópai, Balassa Pál mint

választott rosoni, Rummel Ferdinánd mint tinnini, Plumbeus Miklós testvér mint boszniai püspök igazgatta szerencsésen Isten egyházát, valamint a méltóságos, tekintetes és nagyságos galánthai Eszterházy Pál, a Szent Római Birodalom hercege, aranygyapjas lovag mint mondott Magyarországunk nádora, gróf Batthyány Ádám, Németújvár örökös ura mint országbíró és az említett Dalmácia, Horvátország és Szlavónia bánja, monyorókeréki Erdődy György gróf mint tárnokmester, a lovászmesteri tisztség betöltetlen, monyorókeréki Erdődy Kristóf gróf mint étekgófogómester, czoborszentmihályi Czobor Márkus gróf mint ajtónállómester, idősebb erdődi Pálffy Miklós gróf mint kamarásmester, németújvári Batthyány Ferenc gróf mint pohárnokmester, galánthai Eszterházy Mihály gróf mint magyarországi udvarmesterünk, és erdődi Pálffy Miklós gróf mint pozsonyi ispán, és sokan mások, akik ezen Magyarországunk és vármegyéinek méltóságait kezükben tartották és viselték. Lipót s. k., [*Az oklevél alján, a hajtás alatt.*] Kollonich Lipót bíboros, esztergomi érsek, Somogyi Ferenc s. k.

[*Az oklevél alján, a hajtás jobb oldalán kihirdetési záradék.*]

Az Úr 1702. évében, a hetvenedvasárnapot⁴ követő negyedik napon, azaz február 15-én, a Heves és Külső-Szolnok egyesült vármegyék Eger püspöki városában tartott általános nemesi közgyűlésén, fent nevezett kegyes, legszentebb Felségetek, megnevezett személyeknek kegyesen adományozott privilégiális címereslevele felolvastatott – és mivel senki sem mondott ellent – kihirdettetett; általam, Berényi Gergely, az említett vármegyék közösségének hites jegyzője által.

⁴ Hetvenedvasárnap (Septuagesima), vagyis a böjtelő első vasárnapja, a húsvét előtti kilencedik vasárnap.

c.)

**Címerkérő folyamodvány, amelyet Hegedüs Gergely intézett a királyhoz⁵
Keltezés nélkül.⁶**

Sacratissima caesarea, regiaque Majestas, domine, domine naturaliter clementissime.

Innatam Majestati vestrae sacratissimae clementiam, qua erga fideles suos subditos motu proprio fertur, et inclinatur, tota christianitas humillimé contestatur. Nos quoque ad praelibatae Majestatis vestrae thronum provolvimur supplicantes humillime; quatenus intuitu fidelitatis, fideliumque servitiorum nostrorum nostra pro possibilitate penes eandem Majestatem vestram sacratissimam impensorum, nos, utpote fratres carnales ac uterinos, filiosque nostros: Joannem, Antonium, et Mathiam vocatos, alios quoque universos Dei beneficio exposit nascendos, e numero et conditione rurali in verorum indubitatorumque nobilium numerum ac coetum cum subannexis his armorum insignibus aggregare clementissime dignetur eadem Majestas vestra sacratissima. Quam Majestatis vestrae gratiam et clementiam, quibusvis occasionibus, fidelibus servitiis nostris sanguinum etiam effusione demereri non intermissuri.

Sacratissimae caesareae regiaque Majestatis vestrae.

Humillimi perpetuoque fideles subditi
Gregorius Hegedüs
Petrus et Stephanus
Joannes ac Michael⁷
similiter Hegedüs

Concessit sua Majestas sacratissima die 30 Junii. 1701.⁸

Leopoldus cardinalis a Kollonich archiepiscopus Strigoniensis⁹

[A bal alsó sarkokban festett címerkép: reneszánsz tárcsapajzs kék mezejében leveles aranykoronából növekvően (derektól felfelé) kiemelkedő vértezett vitéz jobbában Ausztria, baljában Magyarország címerét tartja. Sisakdísz: a címeralak vitéze ismétlődik növekvően, aki maga előtt kezeivel egy holdat szorít. Takarók: mindkét oldalon ezüst-vörös.]

[A folyamodvány külzetén:]

Ad sacratissimam Romanorum imperatoriam, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiaeque etc. regiam Majestatem etc. dominum, dominum nostrum naturaliter clementissimum.

Humillimum memoriale introserti
Gregorius Hegedüs

⁵ Az elsődleges forrás az eredeti folyamodvány volt (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára R64, 2. tétel, No. 694.), amely kissé megrongálódott, helyenként szakadozott ugyan, de olvasható. Segítségül volt egy 1778-ban készült másolat (Hegedüs-levéltár Z, 48–49. p. – a Hegedüs család tulajdonában) a nehezen olvasható részek értelmezésénél. Az átiratot és a magyar fordítást Somogyi Szilvia készítette.

⁶ A királyi engedély rávezetése: 1701. június 30.

⁷ Az eredeti iratot szemrevételezve úgy tűnik, e két nevet utólag írták a sorok közé.

⁸ A királyi engedély rávezetése a festett címerkép felett.

⁹ Kollonich bíboros mint kancellár ellenjegyzése a festett címerkép mellett (kétoldalt), illetve allatt.

[*Ajánlások:*]

Tanquam de sua Majestate sacratissima et de regno bene meritae personae recommendando suae Majestati sacratissimae. A Stephano Telekesy episcopo Agriensi die 20 Martii 1701 manu propria

Humillime recommendo Majestati vestrae sacratissimae demissimam intronominati supplicantis instantiam. Gabriel Palugyai

Az irat magyar nyelvű fordítása:

Legszentségesebb császári és királyi Felsége, természetszerűen legkegyelmesebb úr!

Legszentségesebb Felségetek veleszületett kegyelmességét, amellyel alattvalói iránt saját akaratából viseltetik, és amellyel feljűk fordul, az egész kereszténység igen-igen alázatosan tanúsítja. Mi pedig Felségetek trónja elé borulván, legalázatosabban kérjűk, hogy figyelembe véve a hűségűnk, hű szolgálatainkat, és legszentebb Felségetek iránt lehetőségűnk szerint vállalt áldozatainkat, minket mint édes testvéreket,¹⁰ valamint fiainkat, Jánost, Antalt és Mátyást, valamint utódainkat, akik Isten kegyelméből ezután fognak még születni, a közrendű sorból a csatolt címerrel az igaz nemesek sorába és gyűlekezetébe legkegyelmesebben felvenni méltóztassék. Felségetek eme ajándékát és kegyét minden alkalommal hűséges szolgálatainkkal, valamint vérűnk hullajtásával nem mulasztjuk el kiérdemelni.

Legszentebb császári és királyi Felségeteknek alázatosan örökké hű alattvalói:

Hegedűs Gergely, Péter és István, János és Mihály

Őfelsége 1701. június 30-án hagyta jóvá.

Kollonich Lipót bíboros, esztergomi érsek

[*A folyamodvány külzetén:*]

A legszentségesebb római császári és Németország, Magyarország, Csehország stb. királyi Felségetekhez, urunkhoz, a természetszerűen legkegyelmesebb úrhoz.

Legalázatosabb folyamodványát benyűjtó
Hegedűs Gergely

[*Ajánlások:*]

Az Őfelségével és a királysággal kapcsolatban érdemeket szerzett személyeket ajánlja legszentebb Felségeteknek Telekesy István egri pűspök 1701. március 20-án.

Legalázatosabban ajánlván Őfelségének lent nevezett kérő benyűjtott folyamodványát.
Palugyai Gábor

¹⁰ Szó szerint „vértestvéreket és egy méhből valókat”, ami arra utal, hogy nem csupán féltestvérek voltak.